

ВПРОВАДЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ "СТРАТЕГІЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО БАГАТСТВА" У ВИЩІЙ ШКОЛІ ТА ПЛАНУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Обґрунтовано потребу формування новітнього ноосферного світобачення та світосприйняття молодого покоління на основі підготовки фахівців для сталого розвитку вищими навчальними закладами. Викладання курсу "Стратегія збереження національного багатства" у вищих навчальних закладах України визначено важливою передумовою реалізації ефективних стратегій досягнення цілей освіти щодо підготовки молодого покоління до життєдіяльності в умовах потреби набуття ним компетентностей щодо формування і планування сталого розвитку держави. З'ясовано, що розвиток еколого-економічної підготовки майбутніх фахівців для сталого розвитку вищими навчальними закладами базується на втіленні ідей української наукової школи фізичної економії та її головних представників С. Подолинського, В. Вернадського та М. Руденка. Розроблено структуру та змістове наповнення навчальної дисципліни "Стратегія збереження національного багатства" магістерської програми за спеціальністю "Прикладна економіка" кафедри економіки України Львівського національного університету ім. Івана Франка. Виокремлено головні напрями втілення ідей української наукової школи фізичної економії в освітньо-виховній та практично-прикладній площинах та базові умови формування та реалізації моделі життєощадної економіки різних ієрархічних рівнів на основі збереження національного багатства держави.

Ключові слова: стратегія; українська наукова школа фізичної економії; екологізація вищої економічної освіти; збереження національного багатства; модель життєощадної економіки; сталий розвиток.

Вступ. Посилення екологічних, соціальних та економічних проблем сьогодення висуває на перший план потреба формування новітнього ноосферного світобачення та світосприйняття молодого покоління на основі підготовки фахівців для сталого розвитку вищими навчальними закладами. Адже екологізація вищої економічної освіти зараз виступає головним чинником виходу України на вектор сталого розвитку у найближчій перспективі. У цьому контексті викладання курсу "Стратегія збереження національного багатства" у вищих навчальних закладах України – важлива передумова реалізації ефективних стратегій досягнення цілей освіти щодо підготовки молодого покоління до життєдіяльності в умовах потреби набуття ним компетентностей щодо формування і планування сталого розвитку держави та вдосконалення високопрофесійного наукового, аналітичного, інформаційного супроводу управлінських рішень, що стосуються її функціонування у майбутньому, згідно з Національною доктриною розвитку освіти України.

Мета дослідження – окреслити перспективи формування новітнього ноосферного світобачення та світосприйняття молодого покоління шляхом впровадження концептуальних основ стратегії збереження національного багатства вищими навчальними закладами на основі втілення ідей української наукової школи фізичної економії щодо потреби забезпечення сталого розвитку держави.

Матеріал і методи дослідження. Розвиток еколого-економічної підготовки майбутніх фахівців для сталого розвитку вищими навчальними закладами базується на втіленні ідей української наукової школи фізичної еко-

номії та її головних представників С. Подолинського, В. Вернадського та М. Руденка. Сучасний теоретичний та практичний фундамент цього процесу закладено у працях відомих українських вчених, а саме: А. Д. Бережки (Beheka, 1995), О. О. Веклич (Veklych, 2016), Л. В. Воробйової (Vorobiova, 2015), Л. С. Гринів (Hryniv, 2016), М. І. Дробнохода (Drobnokhod et al., 2000), І. А. Дубовіча (Dubovich, 2016), С. М. Злупко (Zlupko, 2004), Г. І. Купалової (Kupalova, Hats'ka, 2015), В. І. Куценко (Kutsenko, Trillenberh, 2014), Л. Б. Лукьянкової (Luk'yanova, 2005), С. М. Соболевої (Sobolyeva, 2009), Ю. Ю. Туниці (Tunysya et al., 2015), О. В. Ходаківської (Khodakivs'ka et al., 2013), В. О. Шевчука (Kurenko et al., 2013) та ін.

Однак детальнішого дослідження потребує формування новітнього ноосферного світобачення та світосприйняття молодого покоління шляхом впровадження концептуальних основ стратегії збереження національного багатства у підготовку фахівців для сталого розвитку вищими навчальними закладами. У цьому контексті варто зазначити, що новітня навчальна дисципліна "Стратегія збереження національного багатства", яка розроблена кафедрою економіки України Львівського національного університету ім. Івана Франка в межах магістерської програми за спеціалізацією "Прикладна економіка", спрямована на набуття студентами теоретичних і прикладних знань щодо формування життєощадної моделі розвитку економіки на основі реалізації комплексного плану дій щодо збереження національного багатства як фундаменту майбутнього функціонування економіки на засадах сталого розвитку. Її вивчення спрямовує студентів на оволодіння знаннями та уміннями щодо виокремлення базових умов формування та ре-

Цитування за ДСТУ: Квак М. В. Впровадження навчальної дисципліни "стратегія збереження національного багатства" у вищій школі та планування сталого розвитку держави / М. В. Квак // Науковий вісник НЛТУ України. Серія економічна. – 2017. – Вип. 27(2). – С. 182–185.

Citation APA: Kvak, M. V. (2017). Implementation of the discipline "strategy of national wealth preservation" in higher education and sustainable development planning of the state. *Scientific Bulletin of UNFU. Economic Series*, 27(2), 182–185. Retrieved from: <http://nv.nltu.edu.ua/index.php/journal/article/view/274>

алізації моделі життєощадної економіки різних ієрархічних рівнів на основі збереження національного багатства держави. Основним завданням навчальної дисципліни у контексті досягнення зазначеної вище мети є вдосконалення та поглиблення фахових знань магістрів

у процесі підготовки економістів-фахівців для сталого розвитку.

Результати дослідження. Структуризацію та змістове наповнення дисципліни "Стратегія збереження національного багатства" подано в таблиці.

Табл. Структуризація та змістове наповнення дисципліни "Стратегія збереження національного багатства"

№	Назва теми	Зміст теми
1	Фізико-економічні основи розуміння сутності та структуризації національного багатства держави	Сутність та функції національного багатства держави у забезпеченні довготермінового розвитку економіки. Значення національного багатства у фізико-економічному розумінні розвитку держави та збереженні фундаменту майбутнього функціонування економіки. Структуризація національного багатства у контексті новітньої фізико-економічної науки сталого розвитку.
2	Здобутки української школи фізичної економії та потреба збереження національного багатства	Засновник української школи фізичної економії С. Подолинський та формування теоретичних і методологічних принципів концепції сталого розвитку. Ноосферна парадигма розвитку В. І. Вернадського на засадах гармонізації взаємовідносин суспільства і природи. "Енергія прогресу" М. Руденка та його цивілізаційний оптимізм. Перспективи розвитку української наукової школи фізичної економії.
3	Макроекономічна оцінка змін у системі національного багатства України	Макроекономічна оцінка національного багатства та її головні ознаки. Переваги та недоліки різних варіантів обчислень обсягу національного багатства. Абсолютне та відносне національне багатство. Аналіз динаміки змін у системі національного багатства України. Екзогенні та ендогенні чинники впливу на зміни в системі національного багатства України. Причинно-наслідкові покомпонентні взаємозв'язки та їх вплив на динаміку національного багатства.
4	Збереження національного багатства України – еколого-безпечний вектор розвитку держави згідно із Стратегією сталого розвитку "Україна 2020"	Стратегія 2020 та вектори руху України на провідні позиції у світі. Земельна реформа. Реформа статистики. Реформа системи національної безпеки і оборони. Програма енергонезалежності. Програма збереження навколишнього природного середовища. Реформа системи соціального захисту. Реформа освіти. Нормативно-правова база щодо розробки стратегії розвитку держави. Методологічні засади формування стратегій розвитку держави. Використання національного багатства для формування стратегій розвитку країни.
5	Трансдисциплінарний вимір дослідження проблем збереження природної компоненти національного багатства	Економіка – підсистема природного довкілля. Життєощадна функція абсолютного (людського і природного) національного багатства та його збереження. Земля як ціннісний ресурс національної економіки. Формування ноосферної моделі сталого розвитку на основі збереження природної складової національного багатства держави.
6	Аналіз збереження людського капіталу як компоненти національного багатства на засадах фізичної економії	Зміна ціннісних орієнтирів у формуванні, використанні та заощадженні абсолютної компоненти національного багатства. Проблеми збереження людського капіталу як складової національного багатства. Система довго-, середньо- та короткотермінового прогнозування та планування збереження людського національного багатства. Напрями збереження людського капіталу як національного багатства на засадах фізичної економії.
7	Напрями макроекономічного регулювання збереження національного багатства в Україні	Суть та проблеми макроекономічного регулювання збереження національного багатства. Моніторинг виконання програм збереження кожного компонента національного багатства. Рентна політика. Державна політика збереження та нагромадження національного багатства. Макроекономічне регулювання збереження національного багатства в контексті реалізації вимог сталого розвитку світу. Життєощадна модель збереження природного національного багатства.
8	Етапи формування Стратегії збереження національного багатства в Україні	Сутність Стратегії збереження національного багатства України. Етапи її формування. Конкурентні переваги впровадження Стратегії збереження національного багатства в Україні.

Джерело: авторська розробка.

На нашу думку, ця навчальна дисципліна розкриває магістрам фізико-економічні основи розуміння сутності та структуризації національного багатства; здобутки української школи фізичної економії крізь призму потреби збереження національного багатства; макроекономічну оцінку змін у системі національного багатства України; трансдисциплінарний вимір дослідження проблем збереження природної складової національного багатства; обґрунтовує потребу збереження національного багатства України як еколого-безпечного вектору розвитку держави згідно Стратегії 2020; подає аналіз збереження людського капіталу як національного багатства на засадах фізичної економії; з'ясовує основні ознаки макроекономічної оцінки національного багатства, напрями макроекономічного регулювання збереження національного багатства в Україні, значення та особливості управління змінами в системі національного багатства держави та виокремлює етапи формування Національної стратегії збереження національного багатства тощо.

Головними напрямками втілення ідей української наукової школи фізичної економії в освітньо-виховній та практично-прикладній площинах, на нашу думку, є:

- розроблення нових освітніх моделей та новітніх навчальних програм, в яких імплементовано здобутки української школи фізичної економії крізь призму потреби збереження національного багатства та планування сталого розвитку держави;
- формування концептуальних основ стратегії збереження національного багатства України та розуміння потреби її реалізації;
- розроблення Стратегії збереження національного багатства України як життєощадної стратегії сталого (збалансованого) економічного, екологічного та соціального розвитку держави;
- зміна ціннісних орієнтирів щодо розуміння ролі абсолютного національного багатства (людської і природної його складових) у збереженні існування людства;
- посилення ціннісно-екологічної компоненти економічних процесів та збереження міжпоколінної трансмісії

екологосоціогосподарських цінностей на засадах дотримання національних інтересів;

- стратегічне планування та прогнозування розвитку країни через запровадження державних і регіональних цільових програм, що сприяють інтеграції освіти та науки на засадах сталого розвитку;
- стратегічне планування відтворення національного багатства як резерву для реалізації цільових програм розвитку держави та забезпечення національної економічної безпеки (Квак, 2012);
- виконання спільних міждержавних освітніх проектів, спрямованих на підготовку фахівців зі сталого розвитку;
- визнання світової пріоритетності національної наукової школи фізичної економії України у формуванні нових гуманістичних цінностей та засад сталого розвитку.

Висновки. На сучасному етапі вихід України на траєкторію сталого екологічно збалансованого, соціально-економічного, інноваційного розвитку можливий тільки у випадку збереження та відповідного нарощування національного багатства, яке виступає комплексним фундаментом держави щодо її всебічної соціалізації, гармонізації взаємовідносин між економікою та природним довкіллям, забезпечення її конкурентних переваг у міжнародній політиці. Цей процес гальмує необізнаність, а деколи й байдужість, безвідповідальність людей. Тому виникла потреба у підготовці конкурентоспроможних на ринку праці та компетентних фахівців зі сталого розвитку, які орієнтуються у суміжних галузях діяльності та здатні ефективно працювати та самостійно приймати відповідальні, раціональні, управлінські рішення в складних умовах. У цьому контексті освіта виступає запорукою досягнення сталого розвитку держави. Тому постнекласичну базу формування нової моделі освіти шляхом застосування трансдисциплінарних знань потрібно доповнювати системно-синергетичним підходом до дослідження розвитку складних, відкритих екологосоціогосподарських систем. Це дасть змогу інтегрувати українську освіту в міжнародний освітній простір на основі дотримання пріоритету національних інтересів та національної безпеки, збереження і примноження людського та природного капіталів нації, міжнародного співробітництва на миротворчих засадах, популяризувати доробок українських науковців та адаптувати національну систему освіти до потреби планування сталого розвитку держави шляхом збереження і примноження власного національного багатства. Адже національне багатство виконує життєшадну функцію сталого розвитку держави. Тому якісна освіта – запорука виходу України на вектор сталого розвитку, а збереження національного багатства України – еколого-безпечний вектор планування сталого розвитку держави згідно Стратегії 2020.

Перелік використаних джерел

- Beheka, A. (1995). Ekolohichna osvita: stan i zavdannia [Environmental education: status and tasks]. *Native school*, 6, 33–34. [in Ukrainian].
- Drobnokhod, M. I., Volvach, F. V., & Ivashchenko, S. H. (2000). *Kontseptualni osnovy formuvannia ekolohichnoho myslennia ta zdibnostei liudyny buduvaty harmoniini vidnosyny z pryrodou* [Conceptual basis of ecological thinking and abilities to build a harmonious relationship with nature]; Mizhreion. akad. upr. personalom. Kyiv, 76 p. [in Ukrainian].
- Dubovich, I. A., Baldzhy, M. D., & Barkan, V. I. [Etc.] (2016). *Transkordonna ekolohizatsiia ekonomiky – shliakh do praktychnoi realizatsii kontseptsii staloho rozvytku v yevrointehratsiinom protsesi Ukrainy* [Cross-border greening of the economy – the way to the practical implementation of sustainable development in the European integration process of Ukraine]. *Zrównowazony rozwój – XXI wiek: zarzadzanie, technologie, modele*. Dyskusje 2016: kolektywna monohrafiia. Cherkasy, 590 p. [in Ukrainian].
- Hryniv, L. S. (2016). *Fyzyczna ekonomii: novi modeli staloho rozvytku* [Physical Economy: New Model of Sustainable Development]. Lviv: Liha-pres, 424 p. [in Ukrainian].
- Kupalova, H. I., & Hats'ka, L. P. (2015). Ekolohizatsiya shkil'noyi ta vyshchoyi ekonomichnoyi osvity [Greening school and higher economic education]. *Sustainable development of economy*, 1(26), 130–133. [in Ukrainian].
- Kupenko, Yu. O., Zhuk, V. M., Shevchuk, V. O., & Khodakiv'ska, O. V. (Eds.) (2013). *Fyzyko-ekonomichne osyahnennya misiyi Ukrainy* [Physical and economic mission of Ukraine comprehension] *Fyzyczna ekonomiya u vymirakh teorii i praktyky hospodaryvannya: kolektywna monohrafiya*. Kyiv: NNTs "Instytut aharnoyi ekonomiky", 502 p. [in Ukrainian].
- Kutsenko, V., & Trillenberh, H. (2014). Ekolohichna osvita – vazhlyvy instrument staloho rozvytku [Environmental education – an important tool for sustainable development]. *Ekonomika pryrodokorystuvannya i okhorony dovkillia*, 7, 20–22. [in Ukrainian].
- Kvak, M. V. (2012). Stratehichne planuvannya vidtvorennia natsional'nogo bahatstva yak rezervu dlya realizatsiyi tsil'ovykh program rozvytku derzhavy ta zabezpechennia natsional'noyi ekonomichnoyi bezpeky [Strategic planning reproduction of national wealth as a reserve for the implementation of the programs of the State and ensure national economic security]. *The bulletin of transport and industry economics*, 38, 28-31. Kharkiv: UkrSART. [in Ukrainian].
- Luk'yanova, L. B. (2005). Ekolohichna osvita u konteksti kontseptsiyi stiykoho rozvytku [Environmental education in the context of the concept of sustainable development]. *Problema formuvannia tsinnisnykh oriyentyriv profesynoyi diyal'nosti*, 3, 144–154. Kharkiv: Styl' Izdat. [in Ukrainian].
- Sobolyeva, S. M. (2009). Formuvannya ekolohichnoyi svidomosti studentiv finansovo-ekonomichnykh spetsial'nostey u protsesi ekolohichnoyi pidhotovky [Forming ecological consciousness of students of financial and economic specialties in the process of environmental training]. *Visnyk Zaporiz'koho natsional'nogo un-tu: zb. nauk. st.*, 2, 187–192. [in Ukrainian].
- Tunyt'sya, Yu. Yu., Adamov's'kyi, M. H., Borys, M. M., Kravchuk, S. N., & Mahazynshchikova, I. P. (2015). Ekolohizatsiya osvity yak klyuchovyy faktor pidhotovky fakhivtsiv dlya staloho rozvytku [Greening education as a key factor of training specialists for sustainable development]. *Scientific Bulletin of UNFU*, 25(10), 348–356. Lviv: RVV UNFU. [in Ukrainian].
- Veklych, O. O., Baldzhy, M. D., & Barkan, V. I. [Etc.] (2016). *Ekolohichne opodatkovannia – efektyvnyi rehuliatorny mekhanizm natsionalnoi ekolohichnoi polityky v umovakh detsentralizatsiyi vlady (z urakhuvanniam yevrointehratsiinykh protsesiv)* [Environmental tax – effective regulatory mechanism of the national environmental policy in a decentralized authorities (including the European integration processes)]. *Zrównowazony rozwój – XXI wiek: zarzadzanie, technologie, modele*. Dyskusje 2016: kolektywna monohrafiia, 590 p. [in Ukrainian].
- Vorobiova, L. V. (2015). Idei fizychnoi ekonomii v orhanizatsii suchasnoi systemy hospodariuvannia [Ideas of Physical Economy in the Organization of the Modern Economic System] *ECVU: zb. nauk. pr. uchenykh ta aspirantiv*, 25/1, 90–95. DVNZ "Pereiaslav-Khmelnitskyi DPU imeni Hryhoriia Skovorody". Pereiaslav-Khmelnitskyi. [in Ukrainian].
- Zlupko, S. M. (2004). Ekohomolohiya – novyy naukovyy napryam suchasnosti (prychyny i umovy formuvannia) [Ekohomolohiya – a new scientific field today (causes and conditions of formation)]. *Regional Economics*, 3, 33–40. [in Ukrainian].

М. В. Квак

ВНЕДРЕНИЕ УЧЕБНОЙ ДИСЦИПЛИНЫ "СТРАТЕГИЯ СОХРАНЕНИЯ НАЦИОНАЛЬНОГО БОГАТСТВА" В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ И ПЛАНИРОВАНИЕ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ГОСУДАРСТВА

Обоснована необхідність формування нового ноосферного мировоззрення і мировосприяття молодого покоління на основі підготовки спеціалістів для устійливого розвитку висшими навчальними закладами. Преподавание курсу "Стратегія збереження національного багатства" в висших навчальних закладах України визначено важливою передумовою реалізації ефективних стратегій досягнення цілей освіти по підготовці молодого покоління к жизнєдєятєльності в умовних необхідності отримання ім компетенцій по формуванню і плануванню устійливого розвитку держави. Установлено, що розвиток еколого-економічної підготовки майбутніх спеціалістів для устійливого розвитку висшими навчальними закладами базується на втіленні ідей української наукової школи фізичної економіки і її головних представителів С. Подольського, В. Вернадського і М. Руденко. Розроблена структура і змістовне наповнення навчальної дисципліни "Стратегія збереження національного багатства" магістерської програми по спеціалізації "Прикладна економіка" кафедри економіки України Львівського національного університету імені Івана Франка. Виділені головні напрями втілення ідей української наукової школи фізичної економіки в освітньо-виховній і практично-прикладній площинах і базові умови формування і реалізації моделі життєзберегаючої економіки різних ієрархічних рівнів на основі збереження національного багатства держави.

Ключевые слова: стратегія; українська наукова школа фізичної економіки; екологізація вищого економічного формування; збереження національного багатства; модель життєзберегаючої економіки; устійливе розвиток.

М. V. Kvak

IMPLEMENTATION OF THE DISCIPLINE "STRATEGY OF NATIONAL WEALTH PRESERVATION" IN HIGHER EDUCATION AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT PLANNING OF THE STATE

Nowadays urgent environmental, social and economic problems highlight the need for new noosphere mentality and outlook formation of the younger generation through sustainable development training at higher education institutions. The development of ecological and economic training of future professionals for the sustainable development at higher education institutions centers around the implementation of the ideas of Ukrainian school of physical economy and its main representatives S. Podolynsky, V. Vernadsky and M. Rudenko. In this context the development of structure and content of the discipline "National wealth preservation strategy" for the master's program with specialization "Applied Economics" by the Department of Economy of Ukraine at Ivan Franko National University of Lviv is of importance. In addition, the separation of the main directions of implementation of the ideas of Ukrainian school of physical economy into educational and practically applied dimensions makes it possible to form the basis of life-saving model of economic development that has grounds in the implementation of a integrated plan of action for the preservation of national wealth as the foundation for the future of the economy according to the principles of sustainable development. The advantage of this study is popularization of the achievements of Ukrainian scholars and adaptation of national education system to the needs of sustainable development planning of the state. This results in preservation and accumulation of national wealth, which is an integrated basis for the state to its full socialization, harmonization of the relationships between economy and environment, ensuring its competitive advantage in international politics. Consequently, quality education is the key to Ukraine's access to the vector of sustainable development and preservation of national wealth of Ukraine is the vector of sustainable development planning of the state.

Keywords: strategy; Ukrainian school of physical economy; greening of higher economic education; national wealth preservation; the model of life-saving economy; sustainable development.

Інформація про автора:

Квак Марія Віталіївна, канд. екон. наук, доцент, Львівський національний університет ім. Івана Франка, м. Львів, Україна.

Email: kvak-mariya@ukr.net